

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДО УМОВ МИРНОГО ЖИТТЯ

Сучасний стан українського суспільства пов'язаний із комплексом різноманітних факторів економічного, політичного, демографічного, соціального, психологічного характеру, які впливають на людину. Одним із факторів впливу на особистість є надзвичайна ситуація, а саме військові конфлікти, які супроводжуються веденням бойових дій. Специфіка служби військовослужбовців полягає в необхідності виконання професійних обов'язків в умовах, ускладнених впливом емоційних та фізичних стресових ситуаціях, у зв'язку з чим, вони можуть бути віднесені до групи ризику, яка потребує розроблення низки заходів щодо їх соціальної реінтеграції в умови сучасного суспільства.

Травматичний досвід, отриманий під час бойових дій, негативно впливає на психологічний та соціальний стан військовослужбовців. Зокрема, після повернення до мирного життя, вони переживають нові стреси, пов'язані із соціальною адаптацією, соціальною реінтеграцією, нерозуміннями з близькими, труднощами в спілкуванні тощо. Зазначений спектр проблем у військовослужбовців сприяє дослідженню поняття «соціальна реінтеграція», оскільки під соціальною реінтеграцією, ми розуміємо, процес повернення військовослужбовця до умов мирного життя після участі в збройному конфлікті, створення умов для успішного процесу їх входження в сучасне суспільство, підтримка їх на індивідуальному та міжособистісному рівнях [1, с. 70].

Поняття «соціальна реінтеграція» пов'язане з поняттям «соціальна адаптація». Соціальна адаптація військовослужбовців до умов сучасного соціуму відбувається лише тоді, коли соціальне середовище сприяє реалізації потреб і прагнень особистості, служить розкриттю її індивідуальності. Результатом процесу адаптації є адаптованість, яка дозволяє людині задовольняти свої соціальні потреби; конструктивно реагувати на соціальні очікування; створює можливості для самореалізації і творчого вираження особистісного потенціалу [2, с. 77]. Однак адаптованість у випадку переживання людиною травматичних подій не є синонімом повернення на попередній етап функціонування, натомість передбачає переосмислення травми, усвідомлення власного посттравматичного зростання з наступною реінтеграцією у суспільство [3, с. 80].

Так, загальні підходи до організації процесу представлені у працях Л. Вакулєнка, Т. Добровольської, І. Мисули, М. Фролова, С. Харченка, Л. Яковлевої та ін. Психологічні чинники впливу бойових дій на стан особового складу проаналізовані у дослідженнях українських науковців О. Блінова, О. Бойка, А. Бородія, В. Крайнюка, Є. Литвиновського, О. Макаревича, А. Романишина та ін. Правові аспекти у сфері реабілітації людей з інвалідністю були предметом дослідження В. Андрєєва, Я. Безуглої, Н. Болотіної, А. Єгорова, П. Пилипенка, Л. Шумної та ін. [4, с. 338].

Цілком природно, що в іноземній літературі, яка має значно довшу традицію висвітлення проблеми, представлений ще ширший спектр думок, визначень і підходів щодо процесу переходу військовослужбовців від воєнного до мирного життя [5, с. 63].

В першу чергу, заслуговує на увагу дискусія щодо визначення самого процесу переміщення військовослужбовця зі служби в цивільне життя. В цьому контексті нам видаються вкрай цікавими результати емпіричного дослідження «Реінтеграція військовослужбовців та ветеранів: концептуальний аналіз, уніфіковане визначення та ключові сфери», проведеного американськими дослідниками Крістін Ельнітські (Christine Elnitsky), Мікаель Фішер (Michael Fisher) та Кара Блевінс (Cara Blevins) (2017). Автори роботи спробували вирішити доволі практичну та винятково важливу проблему «валідного та надійного вимірювання реінтеграції». Також в процесі дослідження було

уточнено на що спрямовано та з чого складається процес реінтеграції, до яких результатів він призводить. Очевидно, що подібна інформація має практичне значення, оскільки дозволяє не тільки планувати і здійснювати, але й оцінювати успішність процесу реінтеграції військовослужбовців [5, с.64].

Можемо констатувати, що наукові уявлення про процес соціальної реінтеграції військовослужбовців до цивільного життя не є сталими, а постійно змінюються під впливом соціальних обставин, еволюції уявлень про його сутність та цілі [5, с. 64].

Також, соціальна реінтеграція має забезпечувати максимальне використання в інтересах держави потенціалу звільнених військовослужбовців, цілісних майнових комплексів, окремих будівель та споруд, вивільнених у результаті реформування Збройних Сил України та інших військових формувань, працевлаштування зазначених військовослужбовців відповідно до потреб ринку шляхом професійної переорієнтації та перепідготовки [6, с. 262].

На сьогодні в Україні функціонують окремі складові системи соціальної реінтеграції досліджуваної категорії населення. Так, у закладах вищої освіти України створена необхідна навчальна і методична база для перепідготовки військовослужбовців звільнених з військової служби, проявляється зацікавленість керівництва та професорсько-викладацького складу в подальшій участі в цій роботі, створено центри перепідготовки військових тощо [6, с. 263].

Таким чином, можна сказати, що соціальна реінтеграція військовослужбовців сприяє у поступовому їх поверненню до мирного життя. Це полягає у визначенні основних проблем, що їх турбують, та шляхів їх вирішення, корекція психологічного стану та поведінки.

Отже, особливості обумовлені поверненням військовослужбовців до звичайних умов життя, після травматичного досвіду, який вони отримали під час бойових дій, які негативно вплинули на їх свідомість.

Список використаних джерел

1. Коленіченко Т. І. Науково-методологічні підходи соціальної реінтеграції ветеранів гібридної війни. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. Вип. 14-15 (170-171) / Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка ; голов. ред. М. О. Носко. Чернігів : НУЧК, 2021. С. 70-75 (Серія: Педагогічні науки).
2. Tetiana Kolenichenko, Nadiia Nahorna, Kateryna Maksom, Alla MekshuN, Tetiana Syla. The global and ukrainian experience of social reintegration of hybrid war veterans in the modern society conditions. *AD ALTA: Journal of interdisciplinary research. Double-Blind Peer-Reviewed. Volume 11, Issue 2, Special Issue XX, November. 2021. P. 77-83.*
3. Мельник О. В. Посттравматичне зростання та резидентна реінтеграція учасників бойових дій на сході України. *Психологічний часопис*. Київ. 2019. № 6. 79-92 с.
4. Турбан В. В. Реабілітаційна та реінтеграційна робота з військовослужбовцями, учасниками бойових дій, в центрах соціальних служб: етичний аспект. *Творча спадщина ГС Костюка: історія та сучасність*. URL: <http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v9/i11/33.pdf> (дата звернення 11.06.2022)
5. Жиленко Р. В. Соціальна адаптація військовослужбовців в сучасній науковій літературі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія: Педагогіка. Соціальна робота* / гол. ред. І. В. Козубовська. Ужгород: Говерла, 2019. Вип. 2 (45). С. 61-69.
6. Абрамов С. В. Адаптація військовослужбовців, звільнених в запас як інструмент забезпечення їх конкурентоспроможності на ринку праці. *Економіка і організація управління: збірник наукових праць*. Вінниця: ДНУ, 2016. № 2 (22). С. 259-265.

Черняков В. В., к. пед. н., доцент

Мовчан А. О., здобувачка вищої освіти гр. ФР-192
Національний університет «Чернігівська політехніка»

ФІЗІОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ВТОМИ ПРИ ФІЗИЧНИХ НАВАНТАЖЕННЯХ НА ЗАНЯТТЯХ ФІТНЕСОМ

Вивчення фізіологічних механізмів розвитку втоми, виявлення початкового і крайнього ступеня її прояву є однією з провідних проблем при побудові тренувального процесу у фітнесі. Це питання безпосередньо пов'язане з підвищенням ефективності